

La creativitat i el seu laboratori

Des de l'any 1990,
el Laboratori de
Creacions Intermèdia,
sorgit del Departament
d'Escultura de
la Universitat
Politécnica de València,
conjuga ciència, art
i docència en un
equilibri que s'ha
mostrat d'allò més
fructífer. Parlem
amb Miguel Molina,
responsable d'aquest
grup de tretze
investigadors.
I creadors.

Uneixen, amb esparveradora naturalitat, investigació i creació. Ben mirat, el mateix fet d'haver inclòs la Facultat de Belles Arts en l'àmbit d'una Politècnica ja és tot un punt de partida que determina l'aposta per vincular sense complexos ciència i art. Són els membres d'un intens grup de treball en marxa des de començament de la dècada dels noranta i nascut a l'empara del Departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València (UPV): són el Laboratori de Creacions Intermèdia (LCI) i Miguel Molina n'és el responsable: "Podríem dir que si la papallona és la creació, la investigació és parlar del seu vol.

Doncs bé, fins ara nosaltres érem la papallona i d'altres ens analitzaven el vol: l'LCI ho ha unit per demostrar que el treball artístic també pot ser científic."

Des del Laboratori s'esmicolen alguns mites i convencions. D'entrada, hi ha aquesta mateixa aposta per la ciència i la col·lectivitat, que redimensiona vanitats: "Quan entres a la facultat, el primer que et cau és el mite del geni: ací en veus d'altres, molts, com tu. Aquesta és la diferència entre un autodidacte i algú que ha passat per la Facultat de Belles Arts: universitat és universalitat, coneixes altres persones, moltes maneres de pensar, i això t'obliga a reflexionar." Cauen mites i creixen els dubtes: el camí és obert, des de l'òptica de Molina: "Si la ciència t'ensenya alguna cosa, d'entrada, és que tot es pot posar en qüestió, sempre pot sorgir alguna dada, algun estudi, que et faça canviar la perspectiva." No hi ha dogmes, com en l'art: "Aquí també tot s'ha de posar en qüestió. És imprescindible fer-ho." D'entrada, Molina trinxava les barreres

estRICTES ("i artificials", puntualitzava) que algú es va entestar a plantificar entre disciplines: "Mira Pitàgores —insta, de sobte, Molina—: ell era filòsof, místic, matemàtic. Trobes que a algú se li va ocórrer de preguntar-li si era de ciències o de lletres?"

Un nom. Qui ho va dir, que el nom fa la cosa? En tot cas —i en aquest cas—, l'afirmació s'ajusta nítidament a la realitat i, des del nom, el grup d'investigació defineix propòsits i actituds.

LCI és un "Laboratori" com a "espai no només físic sinó també reflexiu i social", un àmbit per a l'experimentació, precisament, per a l'anàlisi, la indagació i la posada en comú.

És "de Creacions" perquè troben fonamental que qualsevol indagació aportí "alguna cosa nova, necessària i útil que tinga la seua projecció a l'exterior": no en tenen prou amb l'experimentació que comença i acaba en ella mateixa, ells fan un pas més enllà i busquen —i troben— noves possibilitats de joc.

I, finalment, és "Intermèdia" per definició: perquè treballa i estudia, crea i recrea allò que hi ha entre dos mitjans: la matèria primera de l'LCI són "les pràctiques híbrides que se situen als espais buits entre les arts rígidament separades i definides", tal com va teoritzar, l'any 1966, l'artista Fluxus Dick Higgins en parlar d'art intermèdia. Així doncs, diferencien el terme "multimèdia", més o menys de moda i que se sol aplicar a la suma de llenguatges diferents (so, imatge, text o el que calgui), d'aquest altre àmbit "al marge" que subtrau en comptes de juxtaposar i que explora el particular laboratori: "Les nostres creacions i aportacions —expliquen— es desenvolupen entre diferents

mitjans, disciplines i aplicacions: escultura/imatge/so, art/ciència, art/societat, art/medi ambient, etc.”

Sorolls i murmuris. El darrer projecte que ha realitzat el Laboratori de Creacions Intermèdia ha dut per títol “Reconstrucció d’obres artísticasonores de l’Avantguarda Històrica (1909-1945)”: han parat atenció a alguns dels “ismes” més sonats de començament de segle XX (futurisme, surrealisme, dadaisme), a d’altres de potser no tan coneguts, d’àmbit europeu (activisme hongarès, postisme) o sud-americà (creacionisme, estridentisme), amb la intenció de tornar a fer visible i audible i palpable el seu llegat cultural.

Han partit del material que s’ha pogut conservar (fotografies o dibuixos o referències diverses: qualsevol cosa que permeti estirar el fil per a la reconstrucció o la reinterpretació o la representació d’unes obres efímeres per definició) i, acte seguit, han analitzat quines propostes permetien una nova actuació, i de quina manera. Així s’han refet vestits teatrals (els coloristes guants plasticorumoristes del futurista italià Fortunato Depero, per exemple, que només existien en forma de dibuix a tinta; o la disfressa de locomotora que el mateix artista va idear per al ballet *Aniccham del 3000*, amb música de Franco Casavola que incloïa soroll de motocicletes), o s’han recreat balls (les *Danses mecàniques* del constructivista rus Nikolai Foregger, per exemple: l’LCI s’ha posat els monos de treball per emular el grup de Foregger i reproduir els moviments mecànics del cos que, al seu torn, emulen politges i pistons i serres i vàlvules i més), o s’han adaptat músiques (és el cas de la *Simfonia de sirenes* que va elaborar Arseni Avraamov per al cinquè aniversari de la Revolució d’Octubre: si aleshores es van posar en marxa cotxes i vaixells, canons, campanes, fàbriques, avions i cors multitudinaris per cantar “La internacional” i “La marsellesa”, l’LCI ha elaborat una recreació per ordinador de les sonoritats de la simfonia i ha ideat una “màquina de sirenes portàtil”, “per a les manifestacions antiglobalització, per exemple —explica Molina—:

Miguel Molina, investigador responsable del laboratori de Creacions Intermèdia: “En l’art tot s’ha de posar en qüestió. És imprescindible fer-ho.”

“Pitàgores era filòsof, místic, matemàtic. Li van preguntar si era de ciències o lletres?”

ho hem elaborat des de les circumstàncies actuals”).

Els han quedat coses al tinter. I ja preparen nous projectes: sobre l’Ordre de Toledo de Dalí, Buñuel i la resta, o sobre la relació entre art i col·lectivitat. Que no pari la música, ni el soroll.

Núria Cadenas